

KANDIDATNUMMER

3377

Sidetall

1

av

3

Husk å skrive kandidatnummer og sidetall på hver side av besvarelsen!

ISSN 0130

Intensivt mellomkurs i norsk, trinn III

Skriftlig eksamen

4 timer

Den internasjonale sommerskole

Universitetet i Oslo

2015

I Lytteprøve

Spørsmål. Svar med hele setninger. Skriv svarene på dette arket.

1. Hvordan er statusen for dialektene i Norge sammenliknet med andre nordiske land?

Dialektene i Norge ~~er~~ har en veldig høy status sammenliknet med andre nordiske land. 2

2. Hvorfor finnes det ikke en offisiell uttaleordbok for norsk?

På grunn av at ~~for~~ ingen dialekt har en offisiell status som hoveddialekt, ²
~~og derfor~~ har Norge ikke et normert ~~et~~ talemål som man kunne bruke for et uttaleordbok.

3. Hva er årsaken til at talemålet i hovedstaden ofte har høy status i mange land?

For di det er talemålet som den kulturelle, økonomiske og politiske eliten snakker på. 2

4. I Norge var det lenge slik at folk som flyttet til Oslo forandret dialekten sin.

Hva var årsakene til dette?

~~Et~~ Grunnen er at folk fra Oslo forsto ikke dialektordene og lo av folk som snakket en dialekt. 2

5. Nevn fire trekk som kjennetegner den generelle samfunnsutviklingen i Norge i 1970-årene.

Kjennetegner ~~for~~ ^{fra} den generelle samfunnsutviklingen i Norge i 1970-årene er miljøkamp, kvinnekamp, diskusjon om EU-medlemskap og 2
 kamp mot oljeboring.

6. Hvilke konsekvenser hadde utviklingen på 1970-tallet for synet på og bruken av dialektene?

Det skapte en ny stolthet og folk begynte å bruke sin ^{egen} dialekt ~~istedenfor~~ som et opprør mot ~~den~~ sentraliseringen. 2

7. Hvilke dialekter er ifølge Arne Torp mest utsatt for forandringer på 2000-tallet?

Dialekter som f. e. den fra dalførene på Østlandet fordi de har en mindre sterk språkbeholdning. 2

8. Hva ser Arne Torp som hovedårsaken til dialektforandringer hos unge mennesker på 2000-tallet?

Hovedårsaken er hvordan den nye generasjonen lever og bor, og har siert mental urbanisering ~~er~~ har en sterk innflytelse. 2
 at

9. Hva inneholder boken *Leve dialekten – en mental språkreise* av Gunnhild Kverness?

Den inneholder 14 intervjuer med kjente nordmenn som snakker dialekt.

10. Hva mener sangeren Kari Bremnes er viktigst for å beholde dialekten sin?

At man anerkjenner hvem man er, og hvor man kommer fra, og at man liker dialekten sin.

II Tekst med oppgaver

Operasjon avlogging

Aftenposten, 24.01.2015

«Pappa, elsker du mobilen din høyere enn du elsker meg?» Spørsmålet fra sjuåringen kom ikke direkte overraskende. Situasjonene der Lars Bratsberg holdt ett øye på ungene og det andre på mobilen, var blitt så mange at han ikke merket det selv. «Så klart jeg ikke elsker mobilen min mer enn deg», svarte han beroligende, men inni seg var han usikker. Hadde han gått for langt?

Negative konsekvenser

Mobilbruk er et sikkert samtaleemne når folk over 30 år møtes til middag. De er også den siste generasjonen som husker hvordan verden var uten Internett. Gjennomsnittsnordmannen sjekker smarttelefonen sin 150 ganger i døgnet, eller hvert sjette minutt. Den forstyrrer parforholdet, ødelegger samtaler, gir dårlig nattesøvn, og barna står fullstendig overlatt til seg selv og skriker etter oppmerksomhet mens foreldrene sitter som zombier. Er alt helsvart eller gjøres det noe for å endre situasjonen? Flere har nå begynt å tenke på hvordan de bruker digitale verktøy. Bedrifter har mobilfrie møter. Familier innfører regler for de voksne om å legge vekk smarttelefoner, iPader og laptopen til barna er i seng. «Tidens store moteord blant foreldre er nærvær», skrev den danske avisen *Politiken* tidligere i år.

Flaut

Etter konfrontasjonen med datteren begynte Lars Bratsberg å sette mobilen på lydløs og legge den i gangen. Nå er Bratsberg, som til daglig jobber i Google, hjemme i sin tredje pappapermisjon. Og sønnen Mads får sannsynligvis vokse opp med en mer nærværende pappa enn storesøstrene. Hver ettermiddag fra klokken fem til ni skrur Lars av mobiltelefonen.

Det siste halvannet året har han brukt på å skrive boken *Logg av* sammen med IT-gründer Thomas Moen, som i likhet med Bratsberg erfarte at mobilbruken hans hadde gått for langt. «Når jeg ser tilbake på hvor fjern jeg var i sosiale sammenhenger før, blir jeg flau», sier Moen.

Verken han eller Bratsberg mener det er en god idé å logge helt av, men de håper folk vil begynne å reflektere og ta mer bevisste valg rundt sin egen teknologibruk.

Ingen ny kritikk

Begrensninger av egen teknologibruk vil trolig bli en ny måte å vise hvilken sosial gruppe man tilhører, på samme måte som for eksempel trening og *slow food* er det. Dette er fenomener som først og fremst er utbredt i den sosiale, økonomiske og kulturelle eliten. Både Lars Bratsberg og Thomas Moen tror at bevisst teknologibruk kan bli en klassemarkør. «Vi håper at det ikke bare blir en trend i enkelte miljøer, men mer et skifte med varig endring», sier de.

Samfunnsgeograf og lektor ved Markedshøyskolen Karl-Fredrik Tangen er mer kritisk. Han sier: «Tanken om at du må utsette de umiddelbare behovene dine, er en evig klassemarkør. Det gjelder også forholdet til barneoppdragelse. Og kritikken mot overdreven teknologibruk er ikke ny. Å være skeptisk til nye fenomener er en reaksjon som vi treffer på i forskjellige situasjoner opp gjennom historien. Man har vært redd for alt fra langt hår til cowboyfortellinger og VHS-videoer.» Tangen mener at dette ikke er et større problem enn at folk før satt og så på TV, eller at mødre satt og leste ukeblader og pratet med venninnene sine foran ungene. «Det ligger i moralen vår at ny teknologi er skummel», sier han.

For lite kritiske

Lars Bratberg mener derimot at vi har vært for lite kritiske. 42-åringen mener han tilhører en generasjon som har vært veldig opptatt av alt nytt, og som har glemt å stille spørsmål underveis. «Det virker som om vi nesten ikke har lagt merke til at vi sakte, men sikkert har endret atferdsmønster. For noen fungerer det greit, for andre ikke. Personlig føler jeg meg som en bedre pappa når jeg ikke blir forstyrret av andre enn ungene mine», sier han.

A. Spørsmål til teksten «Operasjon avlogging».

1. Hvorfor har mange nordmenn problemer med parforholdet og nattesøvnen?

Fordi de gjelder smarttelefonene sine hele tiden.
Efter 1 artikelen i Aftenposten ender hvert sjette minutt. 2

2. Hvorfor får lille Mads Bratsberg vokse opp med en mer nærværende pappa enn storesøstrene fikk?

Fordi faren han besluttet å skru av mobilen fra kl. fem til kl. ni hver dag.

3. Hvorfor stiller Karl Fredrik Tangen seg kritisk til påstanden om overdreven teknologibruk i våre dager?

Han sier at tanken om å utsette umiddelbare behovene er en evig klassemarkør, og at skepsis mot nye fenomener har skjedd før i historien.

4. Hvorfor er Lars Bratsberg kritisk til teknologibruken i den generasjonen han tilhører?

Han synes at vi har vært veldig opptatt av det nytt og har ikke ~~lengt~~ lagt merke til at vi har endret atferdsmønstrene våre.

B. Fullfør setningene slik at innholdet blir det samme som i artikkelen.

1. Da sjuåringen spurte ham, om han elsket mobilen hans høyere enn han elsket sjuåringen, var L. Bratsberg ikke overrasket.

2. Generasjonen over 30 år snakker om mobilbruk når de møtes til middag.

3. Boken *Logg av* ble skrevet av L. Bratsberg og T. Moen.

4. I forskjellige situasjoner opp gjennom historien har vi vært skeptisk til ~~det~~ nye fenomener.

5. Lars Bratsberg føler seg som en bedre pappa når ungene sine er de eneste som forstyrrer han.

C. Parsetninger

Fullfør setningene i linje B nedenfor.

Innholdet i setning B må være det samme som i setning A.

1. A. Sjuåringen spurte: "Pappa, elsker du egentlig mobilen din høyere enn meg?"

B. Sjuåringen spurte om pappaen egentlig elsker mobilen sin høyere enn ham

2. A. Bratsberg mener ikke det er en god idé å logge helt av. Det mener ikke Moen heller.

B. Verken Bratsberg eller Moen mener det er en god idé å logge helt av.

3. A. Det har blitt sagt av flere at det er viktig å begrense sin egen teknologibruk.

B. Det har blitt sagt av flere at det er viktig med begrensningen av folks mobilbruket.

4. A. Mobiltelefonen forstyrrer parforholdet.

B. Parforholdet forstyrres av mobiltelefonen.

D. Ordlagning

Fyll ut de åpne feltene.

Substantiv	Verb	Adjektiv/partisipp
en overraskelse	å overraske	overraskende
en forstyrrelse	å forstyrre	forstyrende
en endring	å endre	endret
en refleksjon	å reflektere	reflektert

en overdrivelse	å overdrive	overdreven
en begrensning	å begrense	begrenset
en kritikk	å kritisere	kritisk

E. Substantiv – adjektiv

Sett inn adjektivet og substantivet i riktig form i setningene.
Begge ordene skal være med i alle setningene.

god – idé

1. Kan du fortelle om noen av de gode idéene dine?
2. Hun hadde en mye bedre idé enn resten av gruppa.
3. Kan du komme med noen gode idéer?
4. Dette er den beste ~~god~~ idéen du noen gang har hatt.

F. Verb

Skriv verbene i riktig tid. Bruk riktig ordstilling. I noen setninger kan det være nødvendig å sette inn et hjelpeverb.

1. Jeg ~~forstår~~ hadde forstått ulike dialekter bedre hvis
jeg hadde hatt mer kontakt med flere
 personer som snakker dialekt.
 jeg - forstå
 jeg - ha

2. I det siste lyttet jeg mye på lydbøker.
 jeg - lytte

For et år siden hadde jeg aldri gjort det.
 jeg - aldri - gjøre

3. Hvorfor hørte du ikke på meg
 du – ikke – høre
- da jeg holdt foredraget mitt i går?
 jeg holde
4. Han sier at ~~vi aldri spille~~ han aldri vil spille dataspill igjen,
 han – aldri - spille
- for han hadde en negativ opplevelse med dataspill
 han ha
- i fjor.

G. Setningsbinding

Knytt sammen de to setningene ved hjelp av ordene som står i parentes. Du kan bytte om på rekkefølgen av setningene, men det logiske innholdet må være det samme.

Spørsmålet var ikke direkte overraskende. Han ble usikker.

(selv om) Selv om spørsmålet ikke var direkte overraskende, ble han usikker.

(likevel) Spørsmålet var ikke direkte overraskende. Likevel ble han usikker

Bedrifter kjører mobilfrie møter. De ansatte blir alltid forstyrret.

(fordi) Bedrifter kjører mobilfrie møter, fordi de ansatte blir alltid forstyrret.

(derfor) De ansatte blir alltid forstyrret. Derfor kjører bedrifter mobilfrie møter.

(så) De ansatte blir alltid forstyrret, så ~~bedrifter~~ kjører mobilfrie møter.

III Stil

Velg bare én av oppgavene. Skriv en stil på ca. 300 ord.

Oppgave 1

Den teknologiske utviklingen de siste 15 årene har resultert i et samfunn hvor digitale verktøy som for eksempel smarttelefon, nettbrett og pc tar stadig mer av vår oppmerksomhet i hverdagen. Hva tror du dette gjør med oss som mennesker? Hva er dine tanker om denne utviklingen?

Overskrift: *Teknologien og mennesket*

Oppgave 2

Fortell om språksituasjonen i hjemlandet ditt: Er det mange språk der? Er det ett eller flere offisielle språk? Hvordan er dialektenes posisjon? Er det vanlig å beholde dialekten sin når man flytter, og er det akseptert at dialekt brukes i offentlige sammenhenger som for eksempel i parlamentet?

Overskrift: *Språksituasjonen i hjemlandet mitt*

Oppgave 3

«Hjemmelekser er urettferdig fordi ikke alle foreldrene har kunnskap nok til å hjelpe barna med leksene. Dessuten fører lekser til stress og krancling hjemme. Når de voksne er ferdig med arbeidsdagen sin, har de fri. Når barna er ferdig med sin arbeidsdag, har de likevel mer jobb å gjøre hjemme. La barna gjøre leksene på skolen den siste timen hver dag, så kan de komme hjem og ha tid til å være sammen med familie og venner, eller drive med sport og andre aktiviteter.»

Dette skriver en frustrert far i et avisinnlegg. Hva mener du om saken? Bruk gjerne dine egne erfaringer.

Overskrift: *Hjemmelekser*

Oppgave 4

«Konflikten mellom kvinnen og mannssamfunnet er kjernen i *Et dukkehjem* (1879)», skriver litteraturprofessor Edvard Beyer. Hvordan kommer denne konflikten fram i det bildet vi får av hovedpersonen i skuespillet, Nora? Synes du at *Et dukkehjem* er relevant for å sette lys på kvinnens stilling i samfunnet i dag?

Overskrift: *Kvinnen og mannssamfunnet i Et dukkehjem*

Språksituasjonen i hjemlandet mitt

Jeg kommer fra Østerrike og i hjemlandet mitt snakker man tysk. Tysk er det eneste språk i Østerrike. Den offisielle versjonen er høytysk. Det er det samme som høytysk i Tyskland, med forskjellen at vi har noen spesielle østerrikske ord som anerkjennes, selv om disse ordene ikke forstås fra de fleste folk i Tyskland. Men språket forandrer seg og de spesielle østerrikske ordene brukes sjeldnere. En av grunnene til det er at den unge generasjonen bruker mer og mer ord fra engelsk istedenfor å bruke spesielle østerrikske uttrykk.

Selv om høytysk er det offisielle språket i Østerrike, har vi mange forskjellige dialekter også. Dialektene står ikke så sterke som i Norge, men man hører fremdeles om en person er fra den vestlige eller fra den østlige delen av landet. Før i tide var det en egen dialekt i hver dal, men i dag forandrer seg det. Den unge generasjonen bruker heller talemåten som folk i byene bruker, enn dialekten fra hjemstedet deres.

En annen grunn til at dialektene står mindre sterke som i Norge er at folk som flytter tilpasser dialekten sin til dialekten fra det nye bostedet ~~til~~ sitt. Flertallet adapterer ikke hele dialekten sin, men bare tilpasser den litt, så at alle kan forstå den. Dialektene i Østerrike er veldig sterke, og det er store forskjeller mellom dialektene i østen og i vesten.

Folk i østen av landet snakker på en måte som alltid høres nervete og utilfreds ut. I vesten av Østerrike høres dialekten helt annerledes ut. Folk der bruker mange 'ch' og 'ck' lyder, og resten av landet synes at det høres veldig morsomt ut. I den delstaten i den vestligste delen av landet, snakker folk en dialekt som ligner litt på den sveitsiske dialekten, og den er uforståelig for resten av østerrikerne.

Siden forskjellene er så store og noen dialekter kan være veldig vanskelig å forstå, brukes det like dialekt i offentlige sammenhenger. Nyhetene og filmer på tv er på høytysk, og så er det alt annet som har en offentlig sammenheng.